

УДК 378.14:78:159.9

Ткач М. С., Падалка Г. М.

СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ АРТИСТИЗМУ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядаються проблеми формування артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фахової підготовки. На підставі того, що артистизм вчителя тісно пов'язаний із психологічними процесами, пропонуються рекомендації зі створення загальних психолого-педагогічних умов для індивідуального стилю навчання при формуванні артистизму у студентів, які враховують їх особистісні типологічні особливості темпераменту. Визначений індивідуальний стиль діяльності окремо для студентів із різними типами темпераменту, представлені рекомендації щодо створення оптимального соціально-психологічного клімату включаючи спілкування викладача зі студентом та творчого стимулювання останнього залежно від його психологічних особливостей задля кращого розкриття творчого потенціалу при формуванні артистизму.

Ключові слова: майбутній вчитель музичного мистецтва, артистизм, темперамент, індивідуальний стиль діяльності, соціально-психологічний клімат.

Професійна підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва європейського рівня неможлива без розвитку активної творчої особистості здатної до творчого саморозвитку та самовдосконалення. Більш повному розкриттю і реалізації творчого потенціалу сучасного вчителя музичного мистецтва сприяє розвиток артистизму.

Аналіз наукових досліджень із питань формування артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва знайшов своє відображення у роботах І. Адосевцевої, М. Барахтян, Д. Будянського, О. Булатової, Г. Гаріпової, Т. Гончарової, В. Гриньової, А. Зайцевої, В. Костюкова, Л. Майковської та інших. Це дає змогу окреслити поняття "артистизм" вчителя музичного мистецтва як професійну особистісну якість, що виражає здатність до встановлення емоційно-творчого діалогу з учнями у процесі навчання засобами мистецтва. Цей артистизм виявляється у міжособистісному спілкуванні з учнями та у виконавській діяльності.

Аналіз науково-методичної літератури і практика свідчать, що виховний потенціал застосування артистизму у професійній діяльності вчителя музики використовується на недостатньому рівні, оскільки не є значною мірою сформованим і потребує вдосконалення.

Метою статті є пошук нових підходів до формування артистизму у майбутніх вчителів музики в процесі фахової підготовки на основі створення індивідуального стилю навчання з урахуванням індивідуальних типологічних особливостей темпераменту студентів.

Артистизм вчителя музичного мистецтва, як і загалом педагогічна майстерність, пов'язаний із багатьма психологічними процесами – увагою, афективною пам'яттю, увагою, художньо-образним мисленням, фантазією, емоційністю, спостережливістю, слуховим, зоровим і тактильним сприйняттям, руховою координацією, імпровізаційністю.

На думку Л. С. Майковської, для педагога-музиканта, як і для актора, необхідний добре налаштований внутрішній психофізичний апарат, який має бути дуже гнучким і готовим мобілізуватися в потрібний момент [1].

Робота педагога-музиканта вимагає великого психо-емоційного навантаження на різні ланки нервової системи, своєчасної моторної і емоційної реакції у відповідь на подразнення, насамперед, слухових, зорових і тактильних аналізаторів. Але цей аналіз не може бути однаковим у всіх, бо він залежить не стільки від фізичної підготовки, скільки від психологічних особливостей, які у кожного індивідуальні. Як результат, не всі майбутні вчителі музики однаково швидко засвоюють музичні твори, не однаково успішно й емоційно їх виконують, не однаково артистично і різнобарвно можуть його представити, не однаково цікаво проводять свій урок з учнями.

Психологами встановлено, що властивості нервової системи корелюють із багатьма здібностями музикантів і тому більшість музикантів так і не досягають своєї "стелі" у виконавській техніці, адже процес її формування відбувається без урахування її психологічної сутності і психомоторних якостей, які її зумовлюють [2]. Щоб досягти якісного сприйняття та засвоєння навчального матеріалу в повному обсязі, необхідно глибоко пізнати індивідуальність студента, тобто зуміти виявити сукупність тільки йому притаманних особистісних властивостей.

Зазвичай на практиці педагог, шукаючи оптимальний метод викладання, емпірично, на підставі свого досвіду, намагається підібрати сприятливі умови навчання для студентів, враховуючи ті труднощі, що найчастіше у них виникають, та запобігти їм. Однак емпіричний спосіб пошуку індивідуального підходу до навчання має досить обмежений характер. Він не дає повною мірою розкритися творчим здібностям індивідуальності, тому що не в змозі віднайти відповідний його індивідуальним психологічним особливостям оптимальний спосіб діяльності. В низці робіт психологів було показано, що саме індивідуальний стиль діяльності підвищує ефективність навчання, а вироблення стилю діяльності неадекватного психофізіологічним особливостям людини уповільнює зростання майстерності [3; 4].

Таблиця 1

Рекомендації щодо створення психолого-педагогічних умов для індивідуального стилю навчання при формуванні артистизму у студентів з урахованням їх індивідуальних типологічних особливостей темпераменту

Завдання	Зміст методики	Психологічне підґрунтя застосування методики
1.1. Створення індивідуального стилю навчання для студентів зі слабкою нервовою системою (меланхоліки, холерики)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Різноманітний і складний матеріал треба розбити на частини і викладати поступово, у міру засвоєння частин. 2) При навчанні використовувати різноманітні види наочного зображення і демонстрації. 3) Необхідно не відволікати і не перекладати увагу студента, створюючи спокійну обстановку. 4) Бажано складати плани відповідей у письмовій формі на домашні завдання, плани при проведенні самостійної та індивідуальної роботи. 5) Тривалість заняття має бути не менше 2 годин із достатніми для відпочинку перервами. 6) Навантаження під час занять має дорівнювати не більше ніж половині від максимального. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Встановлено, що особам зі слабкою нервовою системою не можна давати для засвоєння в обмежений проміжок часу великий, різноманітний, складний матеріал [8] 2) Наочні зображення полегшують особам зі слабкою нервовою системою навчальну діяльність [8] 3) Студенти зі слабкою нервовою системою люблять працювати ґрунтовно, крок за кроком виконуючи завдання [8]. 4) Особи зі слабкою нервовою системою схильні планувати майбутню діяльність, люблять складати плани в письмовій формі; тому вони успішніші в тих видах діяльності, які вимагають попередньої і ретельної підготовки; через це вони можуть самостійно осягати більш глибокі зв'язки всередині навчального матеріалу, глибше і ґрунтовніше засвоюють теми [8]. 5) В осіб зі слабкою нервовою системою висока працездатність з'являється лише на початку другої години роботи при помірному навантаженні [9; 10]. 6) Втома з'являється в осіб зі слабкою нервовою системою раніше при максимальному навантаженні, ніж у людей із сильною, тому що в них підвищення виділення гормонів стресу адреналіну і норадреналіну має місце лише при навантаженні, що дорівнює половині від максимального, а при максимальному стає менше початкового рівня [9; 11; 12].
1.2. Створення індивідуального стилю навчання для студентів з сильною нервовою системою (сангвініки)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Робити завдання більш різноманітними. 2) Можна відволікати і перекладати увагу учня, створюючи жваве оточення. 3) Проводити контроль знань в усній формі. 4) Опитувати цих студентів на початку занять. 5) Опитувати тільки-но викладений матеріал, а не з попередніх занять. 6) Неодноразово треба повторювати матеріал. 7) Корисно давати завдання для парної, групової, а не самостійної роботи. 8) Тривалість заняття може бути 2 години і більше з невеликими перервами. 9) Навантаження може бути максимальним у першій половині дня. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Студенти-сангвініки успішніше працюють із різноманітним матеріалом [8]. 2) Ефективність праці в осіб із сильною нервовою системою вище у жвавому оточенні [8]. 3) Сангвініки краще відповідають у усній формі [8]. 4) Студенти-сангвініки мають достатню творчу активність вже на початку уроку. 5) У сангвініків краще розвинута короточасна пам'ять, ніж довготривала [8; 7]. 6) Повторення матеріалу протягом 30-50 хв призводить до незворотних біохімічних змін у білкових молекулах нервових клітин і короточасна пам'ять перетворюється на довготривалу [7]. 7) Ефективність роботи сангвініків вища при груповій роботі [8]. 8) Особи з сильною нервовою системою приступають до роботи з високою працездатністю і плавно збільшують її до обідньої перерви [9; 10]. 9) В осіб із сильною нервовою системою виділення адреналіну прогресивно зростає зі збільшенням навантаження, досягаючи максимуму при роботі до відмови [9; 12].

Завдання	Зміст методики	Психологічне підґрунтя застосування методики
<p>1.3. Створення індивідуального стилю навчання для студентів з інертністю нервових процесів (флетматик)</p>	<p>1) Не проводити опитування цих студентів на початку занять 2) Опитувати матеріал попередніх занять, а не тільки нові викладені 3) Не намагатися робити завдання якомога різноманітнішими, оскільки цим студентам важко працювати в таких умовах 4) Більше давати завдання для самостійної роботи, ніж групові. 5) Тривати заняття може 2 години і більше з невеликими перервами. 6) Навантаження може бути максимальним у першій половині дня.</p>	<p>1) Не вимагати від них негайного включення в роботу, адже їх активність на занятті зростає поступово [8]. 2) Активні в роботі з пройденого матеріалу, оскільки у них краще розвинена довготривала, ніж короткочасна пам'ять [8]. 3) Виконання на одному занятті різноманітних завдань викликає у них труднощі, і вони можуть в таких умовах взагалі відмовлятися працювати, а при одноманітних завданнях можуть працювати довго [8]. 4) Схильні до самостійного виконання завдань і легше виконують самостійну, ніж групову роботу [8]. 5) Особи з сильною нервовою системою приступають до роботи з високою працездатністю і плавно збільшують її до обідньої перерви [9; 10]. 6) В осіб із сильною нервовою системою виділення адреналіну прогресивно зростає зі збільшенням навантаження, досягаючи максимуму при роботі до відмови [9; 12].</p>
<p>2.1. Створення оптимального соціально-психологічного клімату: вибір викладача для студента</p>	<p>Викладачу і майбутньому вчителю музичного мистецтва мають бути притаманні подібні типологічні особливості темпераменту (наприклад, меланхолік – меланхоліку, холерик – холеріку і т.п.)</p>	<p>Педагог частіше рекомендує використовувати навички і прийоми, притаманні його індивідуальному стилю діяльності, тобто його темпераменту. Розбіжність стилів діяльності в осіб, що виконують спільну діяльність, призводить до конфлікту і зниження ефективності роботи. Вироблення стилю діяльності, неадекватного психофізіологічним особливостям людини, призводить до уповільнення росту майстерності [3; 4].</p>
<p>2.2. Створення оптимального соціально-психологічного клімату: вибір стилю педагогічного керівництва</p>	<p>Надається перевага демократичному стилю керівництва, для якого характерні прийоми: прагнення зняти загальмованість та скованість у студентів – підбадьорення, підтримка, допомога в підборі слів, побудові фрази, позитивна критика, зацікавленість у діалозі.</p>	<p>Досягненню більш високих результатів сприяє демократичний, а не авторитарний стиль спілкування: вправи виконуються на великій амплітуді, включаються ризиковані і важкі елементи; ті, хто виступає, відчувають себе впевнено, рухи їх експресивні, виразні, супроводжуються прагненням до творчості. При авторитарному стилі спілкування виступ відбувається з випередженням темпу музики, менш емоційно [13].</p>
<p>2.3. Створення оптимального соціально-психологічного клімату: формування груп студентів</p>	<p>Формуючи групи студентів дотримуватися того, що в кожній із них мають бути особи як зі слабкою, так і з сильною нервовою системою, тобто різних типів темпераменту.</p>	<p>Встановлено, що згуртованість колективу значно зростає в тих випадках, коли спільні завдання реалізуються парами, підібраними за протилежними властивостями темпераменту [14].</p>
<p>2.4. Створення оптимального соціально-психологічного клімату: творчі стимулювання (заохочення та зауваження)</p>	<p>Меланхоліку давати слабкі заохочення, а зауваження не рекомендується. Холеріку вживати мало заохочень, а зауваження мають бути дуже тактичні. Сангвініка треба заохочувати в напрямі терпеливості і старанності, а зауваження можуть бути в сильній формі. Для флетматика різні заохочення ефективні. Зауваження дієві коли вони слабкі, у формі прохання.</p>	<p>У меланхоліка ефективні слабкі форми заохочень, а зауваження не потрібні, адже він сам болісно переживає невдачі. Холерик не потребує заохочень для підвищення ефективності роботи. Треба лише заохочувати витримку. На зауваження можуть бути негативна реакція і невдоволення. У сангвініка заохочення мають виправляти схильність до неохайності і відволікання, на слабкі зауваження реакція може бути недостатня для виникнення бажання виправлятися [8; 15]. Флетматик є цілеспрямованим без зовнішнього впливу. Схвалення є засобом стимулювання, зауваження ефективні для стимулювання активності – у вигляді слабких проявів невдоволення [8].</p>

Завдання сучасного вчителя – допомогти кожному студенту знайти найбільш підходящий для нього індивідуальний стиль діяльності, а не стандартизувати методи навчання однаково для всіх учнів. Ігнорування або нерозуміння індивідуальних здібностей тільки заважає педагогічному процесу: не знаючи справжнього стану справ, вчитель може подумати, що він поганий педагог, якщо учень не досягає бажаного результату. Без знання природної основи здібностей викладачеві важко оцінити справжні можливості учнів [5].

На наш погляд, пошук індивідуального підходу до студента має передбачати в своїй основі не емпіричний досвід, а наукові знання про психологічні особливості людини.

Сучасна практична психодіагностика дає змогу ідентифікувати особистісні властивості та типи нервової системи [6]. Розподілення індивідуумів на типи темпераменту, яке віками мало практичне значення у медицині, і в наш час становить значний інтерес для педагогіки. А сучасна диференціальна психофізіологія намагається знайти найкоротший і найбільш ефективний шлях формування професійної майстерності для кожної людини.

Одним з основних шляхів пристосування осіб із певним темпераментом до вимог певної діяльності, за даними сучасної психології, є формування індивідуального стилю діяльності – тобто системи найбільш ефективних прийомів і способів організації діяльності з урахуванням типологічних особливостей темпераменту конкретної особи [7].

Оскільки артистизм вчителя тісно пов'язаний із психологічними процесами, індивідуально спрямований підхід до навчання артистизму з урахуванням типологічних особливостей темпераменту студента, на наш погляд, міг би суттєво підвищити ефективність формування цієї важливої складової частини професійної майстерності.

З метою створення психолого-педагогічних умов для індивідуального стилю навчання при формуванні артистизму у майбутніх вчителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки нами запропоновані рекомендації, що враховують типологічні особливості темпераменту студентів (табл. 1).

Висновки. Запропоновані рекомендації охоплюють численні етапи педагогічного процесу і спрямовані на створення загальних психолого-педагогічних умов для індивідуального стилю навчання при формуванні артистизму у студентів, які враховують їх особистісні типологічні особливості темпераменту задля кращого розкриття творчого потенціалу. В них визначений індивідуальний стиль діяльності окремо для студентів із різними типами темпераменту, представлені рекомендації щодо створення оптимального соціально-психологічного клімату, включаючи спілкування викладача зі студентом та творчого стимулювання останнього залежно від його психологічних особливостей.

Таким чином, визначення типологічних особливостей темпераменту майбутніх вчителів музичного мистецтва і створення на цій основі індивідуальних психолого-педагогічних умов діяльності на підставі накопичених сучасною психологією знань, на наш погляд, можуть дати змогу побудувати найбільш сприятливий індивідуальний стиль навчання для кожного студента, який би дозволив суттєво підвищити якість та ефективність формування педагогічної майстерності загалом і артистизму зокрема.

Використана література:

1. Майковская Л. С. Артистизм учителя музыки : учебное пособие по специальности 030700 / Музыкальное образование / Л. С. Майковская. – Москва : МГУКИ, 2005. – 68 с.
2. Цагарелли Ю. А. Психология музыкально-исполнительской деятельности : учебное пособие / Ю. А. Цагарелли. – СПб. : Композитор, 2008. – 368 с.
3. Воронин Е. В. Влияние скоростных психомоторных показателей на выбор тактики игры в настольном теннисе / Е. В. Воронин // Теория и практика физической культуры. – 1983. – № 10. – С. 52–54.
4. Поторока Г. Г. Начальное обучение тактико-техническим действиям в дзюдо с учетом типологических свойств нервной системы и темперамента занимающихся : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Г. Г. Поторока. – Ленинград, 1986. – 23 с.
5. Ильин Е. П. Одаренность, способности, качества синонимы или разные понятия? / Е. П. Ильин // Теория и практика физической культуры. – 1981. – № 9. – С. 48–51.
6. Райгородский Д. Я. (редактор-составитель). Практическая психодиагностика. Методики и тесты : учебное пособие / Д. Я. Райгородский. – Самара : Издательский Дом "БАХРАХ-М", 2008. – 672 с.
7. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий / Е. П. Ильин. – Санкт-Петербург : Питер, 2011. – 701 с.
8. Акимова М. К. Учет психологических особенностей учащихся в процессе обучения / М. К. Акимова, В. Т. Козлова // Вопросы психологии. – 1988. – № 6. – С. 71–77.
9. Ильина М. Н. Проявление выносливости и ее компонентов при выполнении различных физических упражнений / М. Н. Ильина // Психофизиология спортивных и трудовых способностей человека. – Ленинград, 1974. – С. 113.
10. Ильина М. Н. Типологические особенности в проявлении основных свойств нервной системы и выносливость / М. Н. Ильина // Проблемы индустриальной психологии. – Ярославль, 1972. – С. 122.
11. Кадыров Р. М. Аэробная работоспособность у лиц с сильной и слабой нервной системой / Р. М. Кадыров // Психофизиологические аспекты спортивной и учебной деятельности. – Ленинград, 1987. – С. 35–38.
12. Плачинта М. А. Сила нервной системы и характер вегетативных изменений у нетренированных людей при физической нагрузке различной интенсивности / М. А. Плачинта // Вопросы психологии. – 1978. – № 4. – С. 45–47.
13. Юдина Р. Н. Стиль общения тренера и эффективность соревновательной деятельности спортсменов в художественной гимнастике / Р. Н. Юдина // Интегральное исследование индивидуальности. – Пермь, 1992. – С. 88–93.
14. Пикалов И. Х. Опосредующая роль коллективной деятельности в характере связи между индивидуальными психодинамическими особенностями общительности и коллективистическим самоопределением / И. Х. Пикалов // Теоретические основы, прикладное применение и методики дифференциальной психофизиологии. – Пермь, 1977. – С. 36–55.

15. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности / под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. – Санкт-Петербург : Речь, 2003. – 448 с.

References:

1. Maikovskaia L. S. (2005) Artistizm uchitelia muzyki [Artistry of a music teacher]: Uchebnoie posobie po spetsialnosti 030700. Muzykalnoe obrazovanie. M.: MHUKI. – 68 s. [in Russian].
2. Tsaharelli Yu. A. (2008) Psikhoholia muzykalno-ispolnitelskoi deiatelnosti [Psychology of musical performance]. Uchebnoe posobie. Spb. : Kompozitor. – 368 s. [in Russian].
3. Voronin E. V. (1983) Vlianie skorostnykh psikhomotornykh pokazatelei na vybor taktiki ihry v nastolnom tennise [Influence of high-speed psychomotor indicators on the choice of game tactics in table tennis] // Teoria i praktika fizicheskoi kultury. – № 10. – S. 52–54. [in Russian].
4. Potoroka H. H. (1986) Nachalnoe obuchenie taktiko-tekhnicheskimi deistviiami v dziudo s uchetom tipologicheskikh svoistv nervnoi sistemy i temperamenta zanimaiushchikhsia [Initial training tactical technical actions in judo, taking into account the typological properties of the nervous system and the temperament of those engaged] : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. L., 23 s. [in Russian].
5. Ilin E. P. (1981) Odarennost, sposobnosti, kachestva-sinonimy ili raznye poniatii? [Giftedness, ability, quality synonyms or different concepts?] // Teoriia i praktika fizicheskoi kultury. – № 9. – S. 48–51. [in Russian].
6. Raihorodskii D. Ya. (2008) (redactor-sostavitel). Prakticheskaia psikhodiagnostika. Metodiki i testy. [Practical psychodiagnostics. Methods and tests]. Uchebnoe posobie. – Samara: Izdatelskii Dom "BAKHRAM-M. – 672 s. [in Russian].
7. Ilin E. P. (2011) Psikhoholiiia individualnykh razlichii [The psychology of individual differences]. – St. Petersburg : Piter. – 701 s. [in Russian].
8. Akimova M. K., Kozlova V. T. (1988) Uchet psikhologicheskikh osobennostei uchashchikhsia v protsesse obucheniia [Accounting for the psychological characteristics of students in the learning process] // Voprosy psikhologii. – № 6. – S. 71–77. [in Russian].
9. Iliina M. N. (1974) Proiavlenie vynoslivosti i ee komponentov pri vypolnenii razlichnykh fizicheskikh uprazhnenii [The manifestation of endurance and its components in the performance of various physical exercises]. Psikhofiziologiiia sportivnykh i trudovykh sposobnostei cheloveka. – Leningrad, S. 113. [in Russian].
10. Iliina M. N. (1972) Tipologicheskiiie osobennosti v proiavlenii osnovnykh svoistv nervnoi sistemy i vynoslivost [Typological features in the manifestation of the basic properties of the nervous system and endurance] // Problemy industrialnoi psikhologii. – Yaroslavl. – S. 122. [in Russian].
11. Kadyrov R. M. (1987) Aerobnaia rabotosposobnost u lits s silnoi i slaboii nervnoi sistemoi [Aerobic performance in persons with a strong and weak nervous system]. Psikhofiziologicheskiiie aspekty sportivnoi i uchebnoi deiatelnosti. – Leningrad. S. 35–38. [in Russian].
12. Plachinta M. A. (1978) Sila nervnoi sistemy i kharakter vehetativnykh izmenenii u netrinirovannykh liudei pri fizicheskoi nahruzke razlichnoi intensivnosti [The strength of the nervous system and the nature of vegetative changes in untrained people with physical activity of varying intensity] // Voprosy psikhologii. – № 4. – S. 45–47. [in Russian].
13. Yudina R. N. (1992) Stil obshcheniia trenera i effektivnost sorevnovatelnoi deiatelnosti sportsmenok v khudozhestvennoi himnastike [The style of the coach's communication and the effectiveness of the competitive activity of athletes in rhythmic gymnastics] // Intehrinalnoe issledovanie individualnosti. – Perm. S. 88–93. [in Russian].
14. Pikalov I. Kh. (1977) Oposreduiushchaia rol kollektivnoi deiatelnosti v charaktere svyazi mezhdou individualnymi psikhodinamicheskimi osobennostiami obshchitelnosti i kollektivisticheskimi samoopredeleniem [The mediating role of collective activity in the nature of the connection between individual psychodynamic characteristics of sociability and collectivist self-determination] // Teoreticheskie osnovy, prikladnoe primenenie i metodiki differentsialnoi psikhofiziologii. – Perm. – S. 36–55. [in Russian].
15. Nikiforov H. S., Dmitrieva M. A., Snetkov V. M. (2003) Praktikum po psikhologii menedzhmenta i professionalnoi deiatelnosti [Practice on the psychology of management and professional activity]. – St. Petersburg: Rech. – 448 s. [in Russian].

Ткач М. С., Падалка Г. Н. Создание психолого-педагогических условий для индивидуального стиля обучения при формировании артистизма у будущих учителей музыкального искусства

В статье рассматриваются проблемы формирования артистизма будущего учителя музыкального искусства в процессе профессиональной подготовки. На основании того, что артистизм учителя тесно связан с психологическими процессами, предлагаются рекомендации по созданию общих психолого-педагогических условий для индивидуального стиля обучения при формировании артистизма у студентов, учитывающих их личностные типологические особенности темперамента. Определен индивидуальный стиль деятельности отдельно для студентов с различными типами темперамента, представлены рекомендации по созданию оптимального социально-психологического климата, включая общение преподавателя со студентом и творческого стимулирования последнего в зависимости от его психологических особенностей для лучшего раскрытия творческого потенциала при формировании артистизма.

Ключевые слова: будущий учитель музыкального искусства, артистизм, темперамент, индивидуальный стиль деятельности, социально-психологический климат.

Tkach M. S., Padalka H. M. Creation of psychological and pedagogical conditions for an individual learning style in the formation of artistry at the future teachers of musical art

The article deals with the problems of forming the artistry of the future teacher of musical art in the process of professional training. Based on the fact that teacher's artistry is closely related to psychological processes, recommendations are made for creating general psychological and pedagogical conditions for an individual learning style in the formation of artistry in students who take into account their personality typological features of temperament. The individual style of activity is determined separately for students with different types of temperament, recommendations for the creation of an optimal socio-psychological climate are presented, including the communication of the teacher with the student and the creative stimulation of the latter, depending on its psychological features, for better disclosure of creative potential in the formation of artistry.

Key words: future teacher of musical art, artistry, temperament, individual style of activity, socio-psychological climate.